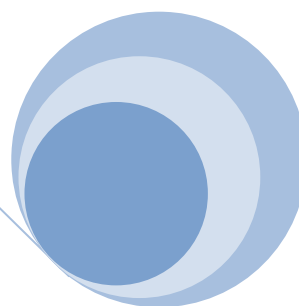
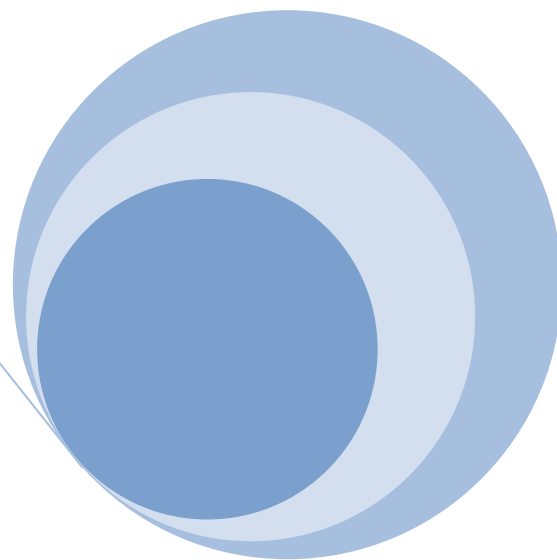

2014 r.

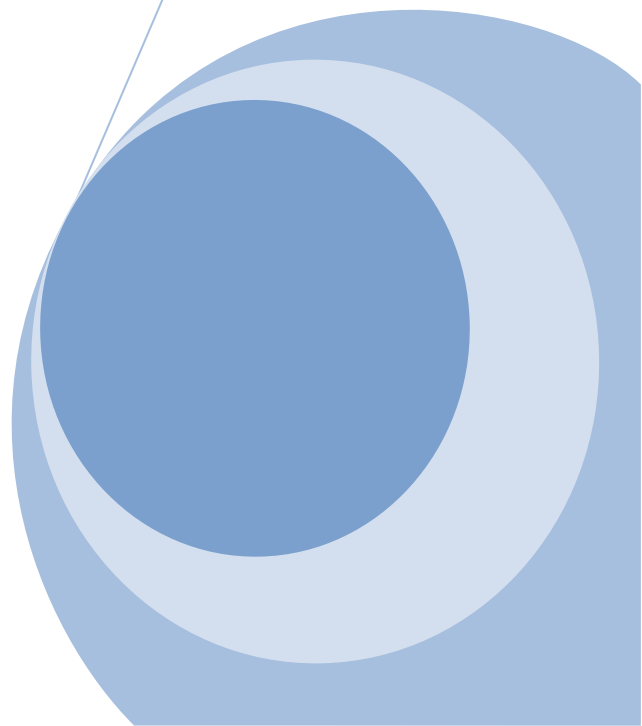

WYTYCZNE

w zakresie możliwości ponownego wykorzystywania rezultatów (w postaci analiz, raportów z badań, podsumowań, wytycznych, publikacji itp.) programów/projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r.

dr Magdalena Kasprzak
ANTERIS Fundacja Pomocy Prawnej

**Dofinansowano z dotacji
Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji**

Magdalena Kasprzak - doktor nauk prawnych, wcześniej - absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Pracowała w Departamencie Prawnym Głównego Inspektoratu Pracy, autorka licznych publikacji w wiodących polskich wydawnictwach prawniczych (Presspublica, INFOR PL S.A., C.H. Beck, Wiedza i Praktyka, Buchalter). Doradca prawny w olsztyńskiej kancelarii prawnej, wykładowca akademicki.

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

WYTYCZNE

w zakresie możliwości ponownego wykorzystania rezultatów (w postaci analiz, raportów z badań, podsumowań, publikacji itp.) programów/projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r.

Organizacje pozarządowe, jako podstawowy element tworzący tzw. III sektor, odgrywają olbrzymią rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego. Różnorodność podejmowanych przez nie działań, wpływa bezpośrednio na zwiększenie świadomości społecznej, aktywizację i edukację, wspomaganie i rozwój oraz upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań we wszelkich dziedzinach naszego życia. Ze względu na niezwykle szeroki zakres kompetencji, doświadczenia i przede wszystkim aktywności, organizacje pozarządowe powinny być pionierami i inicjatorami w dążeniu do świadomego rozwoju, doskonalenia oraz upowszechniania jawności i przejrzystości podejmowanych działań, jak również wprowadzanych czy udoskonalanych rozwiązań.

Jako podmioty publiczne powinny kierować się przede wszystkim transparentnością w realizacji swoich zadań. Powinny badać, analizować, tworzyć oraz dzielić się wypracowanymi rezultatami w taki sposób, aby nieustannie dążyć do polepszania otaczających nas regulacji, zasad czy rozwiązań.

1. Dostęp do informacji publicznej, a rezultaty projektów/programów organizacji pozarządowych

Podstawowym zadaniem organizacji pozarządowych jest realizacja stworzonych projektów/programów. W ten właśnie sposób, organizacje realizują postawione sobie cele. Zdecydowana większość organizacji pozarządowych korzysta z dofinansowań, które umożliwiają im realizację zamierzonych działań (w tym - realizację zadań publicznych), w ramach opracowanych projektów/programów. Wszelkie dofinansowania udzielane są ze środków publicznych - środków unijnych, środków samorządowych, czy organów administracji rządowej. Bez względu na źródło pozyskanych funduszy, cel jest jeden - umożliwić lub wspomóc realizację określonych projektów/programów.

Taki system wspomagania potwierdza tylko jedno, a mianowicie organizacje pozarządowe powinny przede wszystkim dołożyć wszelkiej staranności, aby udzielone im dofinansowanie na realizację projektu/programu zostało jak najlepiej i najefektywniej spożytkowane. Dodatkowo, powinny zadbać, aby rezultaty zrealizowanych przez nie działań były dostępne jak najszerszemu gronu odbiorców oraz służyły za materiał edukacyjny, poznawczy i rozwojowy dla innych organizacji czy osób. Temu służyć ma właśnie udostępnianie informacji publicznej celem umożliwienia jej ponownego wykorzystania.

Rzeczywistość nakreśla nam jednak zupełnie inny scenariusz. Jak wynika z przeprowadzonej w ramach niniejszego projektu¹ *Analizy prawnej* oraz opracowanego *Raportu statystycznego* – organizacje

¹ Realizacja zadania publicznego „*Tworzenie usług i aplikacji wykorzystujących informacje sektora publicznego (ISP)*” pod tytułem Baza Projektów/Programów Organizacji Pozarządowych (Baza PPOP) w okresie od 25 września 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. dofinansowanego z dotacji Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

pozarządowe nie tylko nie muszą udostępniać informacji publicznej w zakresie rezultatów przeprowadzonych projektów/programów objętych dofinansowaniami, ale i nie chcą dzielić się takimi informacjami.

Jest to o tyle dziwne, że wyniki i rezultaty przeprowadzonych działań w ramach projektów/programów objętych dofinansowaniem, nie stanowią przecież własności organizacji, która je wypracowała. Organizacje jako podmioty publiczne działają na rzecz dobra publicznego, tym samym wszelkie efekty ich pracy, finansowane ze środków publicznych, stanowią własność publiczną. I tak też powinny być traktowane, co jednocześnie przekłada się na powinność udostępniania informacji publicznej o wypracowanych rezultatach, celem umożliwienia ich ponownego wykorzystania.

2. Udostępnianie i ponowne wykorzystanie informacji publicznej - szansą i korzyścią nie tylko dla III sektora

Upublicznienie - udostępnienie informacji o rezultatach zrealizowanych przez organizacje pozarządowe projektów/programów objętych dofinansowaniem, stanowi nie tylko powinność. Jest dodatkowo potwierdzeniem kompetencji danej organizacji i jednocześnie szansą na jej rozwój. Nie należy bowiem zapominać, że organizacja udostępniająca informacje publiczne, dotyczące wypracowanych przez siebie efektów, dzieli się jednocześnie swoimi doświadczeniami i wiedzą z innymi. Jednocześnie, korzysta z wiedzy i doświadczenia innych organizacji, które również udostępniają informacje publiczne w zakresie wyników zrealizowanych przez siebie projektów/programów.

Udostępnianie i możliwość ponownego wykorzystania informacji publicznej w zakresie rezultatów przeprowadzonych projektów/programów przez organizacje pozarządowe wiąże się nie tylko z pozytywnymi aspektami dla samych zainteresowanych, wpływa również na postrzeganie całego III sektora.

Do podstawowych korzyści płynących z udostępniania informacji publicznej, celem umożliwienia jej ponownego wykorzystania przez organizacje pozarządowe, zaliczyć możemy również:

- powszechność,
- dostępność,
- rozwój,
- ewaluację,
- jawność.

Powszechność

Publiczne udostępnianie informacji o rezultatach przeprowadzonych przez organizacje pozarządowe projektów/programów wpłynie na podniesienie jakości działań wszelkich podmiotów funkcjonujących w ramach III sektora. Osiągnięte wyniki i rezultaty staną się bowiem dostępne powszechnie, a tym samym będą stanowiły dla innych podmiotów (w tym i innych organizacji pozarządowych) cenne instrukcje, wskazówki czy chociażby źródło wiedzy.

Powszechny charakter takich informacji zwiększy również zakres ich stosowania oraz możliwości wykorzystania. To jednocześnie wpłynie na poszerzenie zasięgu działania danej organizacji pozarządowej - na jej popularność i rozpoznawalność.

Pod pojęciem „powszechności” należy również rozumieć świadomość, że zarówno działania prowadzone przez organizacje

pozarządowe, jak i ich rezultaty stanowią własność publiczną, czyli przeznaczoną dla wszystkich zainteresowanych - powszechną.

Dostępność

Możliwość zapoznania się z udostępnionymi publicznie informacjami, dotyczącymi wyników pracy organizacji pozarządowych, podniesie również ich społeczną, publiczną dostępność. Dotyczy to zarówno informacji o charakterystyce realizowanych projektów/programów, ich zakresie tematycznym czy pozyskanych i przebadanych danych.

Powszechny, publiczny dostęp do takich informacji jest niebywale cenny ze względu na możliwość zapoznania się z udostępnionymi materiałami i wiadomościami, których pozyskanie bardzo często bywa niezwykle trudne i czasochłonne.

Dostęp do zrealizowanych przez organizacje pozarządowe projektów/programów z różnych dziedzin wyeliminuje powielanie konkretnych działań w ramach danego obszaru tematycznego. Ze względu na ogromną liczbę funkcjonujących organizacji pozarządowych (ok. 90 tysięcy), w praktyce często mamy do czynienia z powielaniem pomysłów na projekty/programy (wcześniej realizowanych przez inne organizacje).

Dostęp do takich informacji znacznie ułatwi znalezienie czy wyodrębnienie obszaru, w którym określone działania, podjęte przez organizacje pozarządowe, faktycznie byłyby potrzebne. Wskaże również dokładnie, jakie działania w ramach realizowanych projektów/programów były już przeprowadzane i jakie były ich rezultaty.

Udostępnianie informacji publicznej w zakresie rezultatów zrealizowanych projektów/programów, wspomagać będzie podejmowanie inicjatyw i działań tam, gdzie dotychczas nie były one podejmowane, a gdzie są naprawdę potrzebne.

Rozwój

Udostępnianie informacji publicznej o działaniach realizowanych przez organizacje pozarządowe, będzie miało bezpośredni wpływ na rozwój całego III sektora. Zwiększy bowiem zakres wiedzy, zarówno tej ogólnej, jak i specjalistycznej. Umożliwi wprowadzenie nowych - sprawdzonych rozwiązań, wykorzystanie najskuteczniejszych metod, czy podjęcie efektywnych działań w zakresie realizacji zamierzonych celów i planów.

Informacje o rezultatach osiągniętych przez inne organizacje pozarządowe będą stanowiły również źródło cennych informacji i pomysłów, poszerzających zakres prowadzonych dotychczas działań i zainteresowań.

Edukacja tzw. sektorowa znacznie zwiększy potencjał i kompetencje organizacji pozarządowych. Nie ma bowiem lepszej i skuteczniejszej formy edukacji i zdobywania doświadczenia, jak korzystanie z ugruntowanej wiedzy innych. Każda z organizacji pozarządowych specjalizuje się w konkretnym obszarze tematycznym, nie musi zatem znać się na pozostałych. Ważne jest jednak, aby wiedziała, gdzie może szukać potrzebnych informacji i ewentualnej specjalistycznej pomocy.

Kolejnym elementem wpływającym na rozwój organizacji, a osiągniętym poprzez udostępnianie informacji publicznej, jest możliwość znalezienia kompetentnych i doświadczonych partnerów do wspólnych projektów/programów w ramach działań łączących zadania z kilku obszarów tematycznych.

Ewaluacja

Ewaluacja rozumiana jest jako systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, lekarstwa,

rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Podstawową jej cechą jest więc dążenie do ulepszenia, poszerzania i rozwijania tego, co już zostało stworzone, przebadane, opracowane.

Udostępnianie informacji publicznej dotyczącej osiągniętych przez organizacje pozarządowe rezultatów w ramach realizowanych lub zrealizowanych projektów/programów, może być również filarem ich ewaluacji. Możliwość dotarcia do powszechnie dostępnych danych i informacji o tym, jakie projekty/programy były już przez inne organizacje pozarządowe realizowane, spowoduje, że możliwe będzie ich uaktualnienie czy udoskonalenie.

Przeprowadzenie określonych działań po latach, w nowy - zmodyfikowany sposób oraz w innych okolicznościach, może przynieść zupełnie nowe wyniki i spostrzeżenia. Może również wskazać rozwiązania i możliwości, które do tej pory były niewidoczne i nieosiągalne.

Otoczający nas świat zmienia się w zastraszającym tempie, zmienia się ustrój polityczny, sytuacja ekonomiczna, potrzeby poszczególnych grup społecznych. Odkrywamy nowe możliwości w różnych dziedzinach wiedzy, techniki czy medycyny. Realizacja projektu/programu, który był przeprowadzany kilka lat temu przez inną organizację, obecnie może okazać się niezwykle potrzebna i wartościowa ze względu na dostępne aktualnie rozwiązania.

Jawność

Ostatnią korzyścią, jaką należałoby wskazać, a płynącą z udostępniania informacji publicznej przez organizacje pozarządowe, jest jawność i przejrzystość podejmowanych przez nie działań.

Organizacja, która informuje o tym co robi, kiedy robi, dla kogo i jakie osiągnęła wyniki swoich działań, zasługuje na szacunek i zaufanie. Jako podmiot publiczny, poczuwający się do udostępniania informacji publicznej, wskazuje jednocześnie, że wszystkie działania, jakie podejmuje, mogą zostać przeanalizowane i ocenione. Jest to przejaw tak oczekiwanej i cenionej obecnie, transparentności.

Im więcej jawności obejmującej zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych, tym więcej zaufania i korzyści z udziału w życiu społecznym i publicznym. Jawna organizacja pozarządowa, to organizacja, która nie boi się kontroli, krytyki i oceny, a dodatkowo jest gotowa chwalić się swoimi osiągnięciami i rezultatami przeprowadzonych projektów/programów.

3. Proponowane działania i postulowane zmiany

W obecnym stanie prawnym brak jest przepisów nakładających na organizacje pozarządowe obowiązek udostępniania informacji publicznej w zakresie rezultatów przeprowadzanych projektów/programów objętych dofinansowaniem (w tym - realizacji zadań publicznych).

Zobowiązanie organizacji pozarządowych do udostępniania takich informacji, wynikać może jedynie pośrednio z interpretacji obowiązujących regulacji. Jak wynika z opracowanej w ramach niniejszego projektu² *Analizy prawnej*, dotyczącej dostępu do informacji publicznej oraz jej ponownego wykorzystywania, ogromna część

² Realizacja zadania publicznego „*Tworzenie usług i aplikacji wykorzystujących informacje sektora publicznego (ISP)*” pod tytułem Baza Projektów/Programów Organizacji Pozarządowych (Baza PPOP) w okresie od 25 września 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. dofinansowanego z dotacji Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

informacji polskiego sektora publicznego nie jest ponownie i powszechnie wykorzystywana.

Aby móc korzystać z efektów udostępniania informacji publicznej i możliwości jej ponownego wykorzystania, konieczne są zmiany przepisów prawa. Wskazana jest zatem nowelizacja ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej³, rozszerzająca obowiązek udostępniania takich informacji również na podmioty sektora pozarządowego (organizacje pozarządowe).

Alternatywnym rozwiązaniem byłoby zwiększenie zakresu obowiązków organizacji pozarządowych, a nakładanych przez podmiot udzielający dofinansowania na realizację danego projektu/programu.

Organizacja otrzymująca dofinansowanie zgłoszonego przez siebie projektu/programy jest obowiązana do przestrzegania i realizowania postanowień umowy w zakresie realizacji wspieranego projektu/programu. Od podmiotu udzielającego takiego wsparcia zależy zatem, jakie zobowiązania w zakresie realizacji projektu/programy organizacja będzie musiała spełnić. Ustalenie warunku udostępnienia informacji publicznej dotyczącej rezultatów przeprowadzonego przez organizację projektu/programu, byłoby dla niej wiążące. Takie rozwiązanie wystarczyłoby do tego, aby możliwe było ponowne wykorzystanie informacji publicznej w zakresie rezultatów danego projektu/programu.

Ponowne wykorzystywanie informacji publicznej oznacza m.in. użycie jej w nowy sposób poprzez dodanie wartości dodatkowej, polegającej na powiązaniu informacji z innymi danymi pochodzącymi z różnych źródeł, stworzeniu aplikacji i serwisów internetowych w celach niekomercyjnych

³ Tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 782 z późn.zm.

(np. Baza PPOP, który opiera się na zestawieniu ze sobą różnych danych przy jednoczesnym nadaniu im nowej funkcjonalności).

Celem proponowanych zmian i rozwiązań nie jest nałożenie na organizacje pozarządowe dodatkowych obowiązków, a jedynie zmobilizowanie i przekonanie ich do udostępniania informacji, które w rzeczywistości mają charakter publiczny. Korzyści z takich działań byłyby niewspółmiernie duże w porównaniu z niezbędnym nakładem pracy ze strony samych organizacji.

Pierwszym krokiem do przekonania organizacji pozarządowych do udostępniania informacji publicznej w zakresie rezultatów realizowanych przez nie projektów/programów jest właśnie Baza PPOP.

Jest to pierwszy projekt przewidujący udostępnianie informacji publicznej dotyczącej wyników realizowanych i zrealizowanych projektów/programów objętych dofinansowaniem. Brak jest innego źródła takich informacji.

Nowatorski charakter Bazy PPOP polega na tym, że poza stworzeniem bazy zawierającej dane o rezultatach projektów/programów przeprowadzanych oraz przeprowadzonych przez organizacje pozarządowe w 2013 r., zachęca również organizacje do samodzielnego zgłaszania takich informacji. Jednocześnie, już samo zgłoszenie organizacji do Bazy PPOP wymaga od organizacji uprzedniego udostępnienia informacji publicznej w zakresie rezultatów osiągniętych podczas realizacji projektu/programu objętego dofinansowaniem.

Jest zatem idealnym narzędziem do propagowania i zachęcania organizacji do publicznego udostępniania takich informacji.